DOI : https://doi.org/10.5281/zenodo.19111222 ମୂଳ ପ୍ରବନ୍ଧ

ମନୋଜଙ୍କ ଭ୍ରମଣବୃତ୍ତାନ୍ତରେ ପ୍ରକୃତିର ଭୟାବହ ରୂପ

ମାଧବାନନ୍ଦ ପାତ୍ର ଓ ମଣୀନ୍ଦ୍ର କୁମାର ମେହେର

ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାର :

ଓଡିଆ ସାହିତ୍ୟ ଜଗତରେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମନୋଜ ଦାସ ଏକ ପରିଚିତ ନାମ । ସାଧାରଣତଃ ତାଙ୍କର କଥା ସାହିତ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ବହୁତ ଆଲୋଚନା ଆମ ଓଡିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଉ, ହେଲେ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ ତାଙ୍କ ଭ୍ରମଣ ସାହିତ୍ୟ ବିଷୟରେ ସେମିତି ଆଖିଦୃଶିଆ କାମ ହୋଇଥିବାର ନଜିର ନାହିଁ । ତେଣୁ ଆମେ ତାଙ୍କ ଭ୍ରମଣ ସାହିତ୍ୟର ଏକ ବିଶେଷ ଦିଗ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ଏଠାରେ । ପ୍ରକୃତି ବିଭିନ୍ନ ରୂପ ଲେଖକଙ୍କ ସୃଷ୍ଟିରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି । ଏଠାରେ ଲେଖକଙ୍କ ବିଦେଶ ଯାତ୍ରାକାଳୀନ ଅନୁଭୂତିରୁ ଏହାର ଆଲୋଚନା କରିବା ।

ପ୍ରମୁଖ ଶବ୍ଦାବଳୀ :

ପ୍ରକୃତି, ବିପର୍ଯ୍ୟୟ, ପ୍ରତିକୂଳ ଅବସ୍ଥା, ପାଣିପାଗ, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ

ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟମୟୀ ପ୍ରକୃତି ଅନେକ ସମୟରେ ଯେଉଁ କ୍ରୁର-ରୂପ ଧାରଣ କରି ପ୍ରାଣୀ-ଆତ୍ମାକୁ ଭୟଭୀତ କରିପକାଏ ,ତାହା ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଥିବେ ସଚେତନ । ଖରା , ବର୍ଷା , ଶୀତ ପ୍ରଭୃତି ସମୟରେ ପ୍ରକୃତି ନିଜକୁ କେତେବେଳେ ପ୍ରେୟସୀ ରୂପରେ ସଜାଏ ତ ପୁଣି କେତେବେଳେ ଧ୍ୱଂସମୁଖୀ ହୋଇ ନୃତ୍ୟ କରିଉଠେ । ମଣିଷ ତାର ପ୍ରେୟସୀ ରୂପକୁ ଭଲ ପାଇପାରେ ,ହେଲେ ତାର ଉଦ୍ଦଣ୍ଡ ରୂପରେ ହୋଇ ଉଠେ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ।

ବିପର୍ଯ୍ୟୟକୁ ଆଧାର କରି ଆମ ଓଡିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଅନେକଗୁଡିଏ ପୁସ୍ତକ ରଚନା କରାଯାଇଛି । ମନୋଜ ଦାସ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ସାହିତ୍ୟ-କୃତିମାନଙ୍କରେ ଏହାର ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି ବହୁବାର । ତେବେ ତାଙ୍କ ଭ୍ରମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତରେ ଏହି ପ୍ରକୃତି କେବଳ ଆନନ୍ଦଦାତ୍ରୀ ହୋଇ ନରହି ଅନେକ ସମୟରେ ଭୟାବହ ରୂପଧାରିଣୀ ସଦୃଶା ହୋଇଛି ଆବିର୍ଭୂତା । ଭାରତରେ ହେଉ ଅଥବା ବିଦେଶରେ, ଲେଖକ ଭ୍ରମଣ କାଳରେ ପ୍ରକୃତିର ଭୟାବହତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିନିଜେ ଆତଙ୍କିତ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଦେଖିଛନ୍ତି ସେଠାକାର ଲୋକଙ୍କ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାକୁ । ବେଶ୍ କଳାତ୍ମକ ଭାବରେ ସେସବୁ ଦୃଶ୍ୟକୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିଛନ୍ତି ପୁସ୍ତକରେ ।

ମନୋଜଙ୍କ ଭ୍ରମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତରେ ପ୍ରକୃତିର ଭୟଙ୍କର ରୂପ ଆଲୋଚନା କରିବାବେଳେ ପାଠକ ସାମ୍ନାକୁ ସାଧାରଣତଃ ଦୁଇଟି ଘଟଣା ଆସିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ଇଣ୍ଡୋନେସିଆ ଯିବାବେଳେ ଉଡାଜାହାଜ ମଧ୍ୟରେ ଥାଇ ପ୍ରକୃତିର ଝଡ

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଅନ୍‌ଲାଇନରେ ପଢିବାପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ
Quick Response Code:
Available online at : https://pracheenews.com/
DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.19111222
Article No - BPPP00401

ଯୋଗାଯୋଗ : ମାଧବାନନ୍ଦ ପାତ୍ର, ଗବେଷକ, ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟ ବିଭାଗ , ଫକୀରମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ବାଲେଶ୍ୱର
E mail : madhabanandapatra7@gmail.com
Orcid Id : https://orcid.org/0009-0000-1537-8899

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial Share Alike 4.0 License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work non commercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

For reprints contact: *pracheepatrika@rediffmail.com*

ପ୍ରାପ୍ତି	ସମୀକ୍ଷିତ	ଗୃହୀତ	ପ୍ରକାଶିତ
୧୫.୧୨.୨୦୨୫	୧୬.୦୧.୨୦୨୬	୨୭.୦୧.୨୦୨୬	୧.୦୩.୨୦୨୬

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ କିପରି ଉଦ୍ଧୃତ କରିବେ : ପାତ୍ର, ମାଧବାନନ୍ଦ, ମେହେର ମଣିନ୍ଦ୍ର କୁମାର; ୨୦୨୬। ମନୋଜଙ୍କ ଭ୍ରମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତରେ ପ୍ରକୃତିର ଭୟାବହ ରୂପ। ବାସ୍ତବତାର ପରିପ୍ରକାଶ ପ୍ରାଚୀ। ଭାଗ :୧୧, ସଂଖ୍ୟା : ୦, ପୃଷ୍ଠା: ୬୫-୬୮ ।

ତୋଫାନକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିଥିବା ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟଟି ହେଉଛି ପୁଞ୍ଚକ ଉପତ୍ୟକାରେ ବିତାଇଥିବା ଏକ ଭୟଙ୍କର ରାତ୍ରି ସମ୍ପର୍କରେ। ଏହାକୁ ବାଦ୍‌ଦେଇ ଦେଶ ବିଦେଶର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ପାଣିପାଗ ଜନିତ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ଚିତ୍ରକୁ ସେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାବେଳେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଅସାଧାରଣ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ଯେପରି ଭାବରେ ଦର୍ଶାଇ ଦେଇଛନ୍ତି, ସେଥିରେ ଜଣେ ପାଠକ ମୁଗ୍ଧ ହେବା ଥୟ ।

ଇଣ୍ଡୋନେସିଆ ଅଭିମୁଖେ ଲେଖକ ଯାତ୍ରା କରିବାବେଳେ ପ୍ରଥମରୁ ହିଁ ସାମ୍ନା କରିଛନ୍ତି ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ସହ। ବିମାନରେ ଅନ୍ଧାର ରାତ୍ରିରେ ବସିବାବେଳେ ଆକାଶ ଥିଲା ମେଘାଚ୍ଛନ୍ନ। ଯେତେବେଳେ ତାହା ଉଡାଣ ଭରିଛି, ସେତେବେଳେ କଳାହାଣ୍ଡିଆ ମେଘ ସହ ଝଡ ତୋଫାନକୁ ସାମ୍ନା କରିଛି ବିମାନ। ଏହି ଭୟଙ୍କର ଦୃଶ୍ୟକୁ ମନୋଜ ଦାସ ଲେଖିଛନ୍ତି ଯେପରି ଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ, ତାହା ଜଣେ ସାଧାରଣ ପାଠକ ଆତ୍ମାରେ ଭୟଜାତ କରାଇବାରେ ହେବ ସକ୍ଷମ । ''ଝଡ ବେଳେ ଉଡାଜାହଜର ଗତି ସାମ୍ୟ ରକ୍ଷାକରିବା ସମ୍ଭବପର ହୁଏ ନାହିଁ । ଜାହାଜକୁ କେତେବେଳେ ମେଘମାଳାର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ, କେତେବେଳେ ବା ତଳକୁ ଖସାଇ ଆଣିବାକୁ ପଡେ । ସୁତରାଂ ଦୋଳି ଖେଳରେ ସାଇଁସାଇଁ ଉପରକୁ ଉଠିଗଲେ ବା ତଳକୁ ଖସି ଆସିଲେ ଯିମିତି ଅନୁଭୂତି ହୁଏ, ଉଣା ଅଧିକ ସିମିତି ଲାଗୁଥିଲା । ××× ଏତିକିବେଳେ ଜାହାଜ ତୀବ୍ର ଗତିରେ ତଳକୁ ଖସିବାକୁ ଲାଗିଲା। ଛାତି ଭିତରେ ଯମେତି ଧକ୍ କିନା ଆବାଜ । ××× ଜାହାଜର ବିସ୍ତୃତ ପକ୍ଷ ଉପରେ ଏତିକି ବେଳେ ଗୋଟିଏ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଧକ୍କା ଖାଇଲା ଭଳି ଲାଗିଲା । ତଥାପି କାହିଁ – ତଳେ ସମୁଦ୍ର କି ସ୍ଥଳଭାଗ କିଛି ଦେଖାଯାଉନି । ଜମାଟ ମେଘତୁଳା ଭଳି ଭିଣି ହୋଇଯାଉଥାଏ । ଏଆରହୋଷ୍ଟେସମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ ଆତଙ୍କର ସଙ୍କେତ ।'' (୧) ଅବଶ୍ୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଜାହାଜଟି ଭାରସାମ୍ୟ ରକ୍ଷାକରିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକେ ସୁରକ୍ଷିତ ଭାବେ ରହିଛନ୍ତି ତା ଭିତରେ । କିନ୍ତୁ ବିମାନ-ଯାତ୍ରା ବେଳେ ଏପରି ଭୟଙ୍କର ପରିସ୍ଥିତିକୁ ସାମ୍ନା କରିବା ପାଇଁ ଯେପରି ଭାବରେ ଶକ୍ତି ସଞ୍ଚୟ କରିଛନ୍ତି ନିଜ ମନରେ ଲେଖକ, ତାହାକୁ ଯେତେ ପ୍ରଶଂସା କଲେ କମ୍ ହେବ । ସେପରି ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଭ୍ରମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତଟିର ଆରମ୍ଭରେ ସଂଯୋଗ କରି ସେ ସ୍ପଷ୍ଟକରାଇ ଦେଇଛନ୍ତି , ପ୍ରକୃତି କେତେବେଳେ ବି ପ୍ରତିକୂଳ ପାରିସ୍ଥିତିକୁ ସାମ୍ନା କରିପାରେ । ଏ ସମସ୍ତ ଘଟଣାକୁ ସାଧାରଣ ଭାବରେ ହେୟଜ୍ଞାନ ନକରି ଲେଖକ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ଅତୀତର ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ମନେ ପକାଇ । ପୁଞ୍ଚକ ଉପତ୍ୟକାରେ ମଧ୍ୟ ରାତ୍ରିକାଳୀନ ବିଶ୍ରାମବେଳେ ସେ ଯେଉଁ ତାଣ୍ଡବ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲେ, ତାହା ଯଦିଓ ପ୍ରକୃତିର ଉତ୍ପୀଡନ ନୁହେଁ; ତଥାପି ମଣିଷଦ୍ୱାରା ପରିବେଶିତ କିପରି ଶାନ୍ତ ସ୍ନିଗ୍ଧ ଅବସ୍ଥାରୁ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା ଅଶାନ୍ତମୟ, ତାହାର ଚମତ୍କାର ପରିବେଷଣ କରିଛନ୍ତି ଲେଖକ । ଆତଙ୍କବାଦୀମାନଙ୍କ କବଜାରେ ରହି ପୁଞ୍ଚକ ଉପତ୍ୟକାର ରାତ୍ରି ହଠାତ୍ ହୋଇଉଠିଥିଲା କୋଳାହଳମୟ। ମଣିଷର ଦୁଃସ୍ଥିତି ସମୟରେ ପ୍ରକୃତି କିପରି ଆପଣାକୁ ସେହି ପରିବର୍ତ୍ତନ ସହିତ ସାମିଲ କରିଦିଏ, ତାହାର ଏକ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଉଦାହରଣ ଭାବରେ ଆମେ ଦେଖିପାରିବା ପୁଞ୍ଚକ ଉପତ୍ୟକାରେ ଏକ ଭୟାବହ ରାତ୍ରୀ ଲେଖାଟିକୁ ।

ନୂତନ ସ୍ଥାନର ଭୌଗୋଳିକ ପରିବେଶକୁ କେବଳ ନୁହେଁ; ତାର ପାଣିପାଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲେଖକ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଜାଗାର ନୂତନତ୍ୱ ଏବଂ ପାଣିପାଗର ବୈଷମ୍ୟତା ସେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛନ୍ତି, ତାହାକୁ ଯଥା ସମ୍ଭବ ପାଠକ ସାମ୍ନାରେ ଉପସ୍ଥାପନା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି ସେ। ଇଣ୍ଡୋନେସିଆ ହେଉ, ଅଥବା ହେଉ ଲଣ୍ଡନର ପରିବେଶ, ସବୁ ସ୍ଥାନରେ ସେ ନିଜକୁ ଯେପରି ଅବିଷ୍କାର କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆକାଶ ଆଉ ମାଟିର ସମ୍ପର୍କକୁ ଯେପରି ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି, ତାହାକୁ ବେଶ୍ କାବ୍ୟିକ ଶୈଳୀରେ ଉପସ୍ଥାପନା କରିଛନ୍ତି । ଦୁଇଟି ସ୍ଥାନର ପାଣିପାଗକୁ ନେଇ ଲେଖକ ମନୋଜଙ୍କ ଲେଖା କିପରି ଗତିଶୀଳ ହୋଇଛି, ତାହାକୁ ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଅଧିକ ପ୍ରାମାଣିକ ହେବ ।

- ଇଣ୍ଡୋନେସିଆର ପ୍ରାକୃତିକ ଜଳବାୟୁ ବେଶ୍ ରୋମାଞ୍ଚକର। ବିଶେଷକରି ମେଘସବୁ ସେଠାରେ ଏତେ ଚପଳମତି ଯେ, ହୁଏତ ଆପଣ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ରୌଦ୍ରାଲୋକରେ ଛିଡା ହୋଇଛନ୍ତି ମନରେ କିଛି ଚିନ୍ତା ନକରି ,ବାସ୍, ପ୍ରଥମ ମିନିଟ୍‌ରେ ହଠାତ୍ ଖରାତଳ ମଳିନ ହୋଇଯିବ , ଦ୍ୱିତୀୟ ମିନିଟ୍ ରେ ଧୂଆଁ ଭଳି ଥଣ୍ଡା ଥଣ୍ଡା ଜଳୀୟ କଣାରେ ଚାରିଦିଗ ଛାଇ ହୋଇଯିବ। ତୃତୀୟ ମିନିଟ୍‌ରେ ରୀତିମତ୍ ବର୍ଷା !

ଅନେକ ସମୟରେ ଏତିକି ସୂଚୀ ବିନା ବି ବର୍ଷା ହୋଇପାରେ ।

(ଜୟନ୍ତୁ ନଓ ଜୋଆନ୍। ଇଣ୍ଡୋନେସିଆ ଅନୁଭୂତି। ପୃଷ୍ଠା-୭୫)

- ତୁଷାରପାତ ବ୍ୟତୀତ, ସେଠାରେ (ଲଣ୍ଡନରେ) ଏକମାତ୍ର ପ୍ରାକୃତିକ ଦୁର୍ଯୋଗ କୁହୁଡି ।

  (ବିଜନପଲ୍ଲୀର କବି; ବିଜନ ସମାଧି । ଦୂର ଦୂରାନ୍ତର । ପୃଷ୍ଠା-୫୬)

ଏହି ଦୁଇଟି ପରିବେଶଗତ ଉପସ୍ଥାପନା ଭିତରେ ମନୋଜଙ୍କର ଦେଶବିଦେଶର ଜଳବାୟୁ ସାମ୍ପର୍କରେ ଟିକିନିଖି ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କିପରି ଏକ ଭ୍ରମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତକୁ ପାଠକୀୟତା ପ୍ରଦାନରେ ବିଶେଷ ସହଯୋଗୀ ହୋଇପାରେ, ତାହା ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରେ। ଉଭୟ ଲଣ୍ଡନ ଓ ଇଣ୍ଡୋନେସିଆ ପରି ପର୍ଯ୍ୟଟନ ସ୍ଥାନରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଯେପରି ପ୍ରାକୃତିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଉପଭୋଗର ଲାଳସା ରହିଛି ତା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥୁଳ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରୁ ଅନନ୍ଦ ସାଉଁଟୁ ସାଉଁଟୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଜଳବାୟୁ କିପରି ବାଧକ ସାଜିପାରେ ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟଟକର ମନରେ ବିରକ୍ତି ଭାବ ଜନ୍ମାଇପାରେ , ତାହାର ସ୍ୱଷ୍ଟତା ଦେବାକୁ ଲେଖକ ଯଥା ସମ୍ଭବ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ସ୍ଥାନ ଭେଦରେ ପ୍ରକୃତିର ପ୍ରତିକୂଳତା ସମ୍ପର୍କରେ ଭ୍ରମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତର ଅନେକତ୍ର ସୂଚନା ଥିବା ଆମେ ଦେଖିପାରିବା ।

କେବଳ ମନୋଜ ଯାହା ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇଛନ୍ତି ସେହି ପରିବେଶର ଭୟାବହତାକୁ ରୂପ ଦେଇନାହାନ୍ତି; ବରଂ ଅତୀତର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିନେ ଗୋଟିଏ ଅଞ୍ଚଳ କିପରି କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଥିଲା, ତା ସମ୍ପର୍କରେ ମଧ୍ୟ ସୂଚନା ଦେଇଛନ୍ତି । କଲିକତା ମହାନଗରୀରେ ଦିନେ ଦେଖାଦେଇଥିବା ଭୂମିକମ୍ପ ସାଙ୍ଗକୁ ଝଡତୋଫାନରେ ମୃତାହତ ହୋଇଥିଲେ ତିନି ଲକ୍ଷରୁ ଅଧିକ ୧୭୩୭ ମସିହାରେ । ପୁନଶ୍ଚ ୧୭୬୨ ମସିହାରେ ମହାମାରୀ ଏବଂ ୧୭୬୯ ମସିହାରେ ଭୀଷଣ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ କିପରି ଏକ ସମୃଦ୍ଧ ମହାନଗରୀକୁ ଧ୍ୱଂସ ବିଧ୍ୱସ୍ତ କରିଦେଇଥିଲା, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ମନୋଜଙ୍କ ଲେଖନୀ ଯଥେଷ୍ଟ ତଥ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଛି (ଅହେତୁକ ଆକର୍ଷଣର ହେତୁ । ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭାରତ -୧ମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ । ପୃଷ୍ଠା-୧୧୩ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ) । କଲିକତା ହେଉଛି ଏକ ବାଣିଜ୍ୟିକ ସହର। ଅର୍ଥର କାରବାର ସେଇଠି ଚାଲିଥାଏ ଅହରହ। ହେଲେ ପ୍ରାକୃତିକ ଦୁର୍ବିପାକକୁ ସାମ୍ନା କରିବା ମଣିଷ ପକ୍ଷରେ କେବେ କ'ଣ ସମ୍ଭବ ! ଟଙ୍କା ପଇସାର ବିପୁଳତା ଭିତରେ ଏସବୁକୁ କେବେ ପ୍ରତିରୋଧ କରାଯାଇପାରେ ନାହିଁ। ଅତୀତର ଏହି ସହରରେ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଯେଉଁ ବିପଦସବୁ ମାଡି ଅସିଥିଲା, ତାହା ଆର୍ଥନୀତିକ, ସାମାଜିକ ଜୀବନୀ- ଶକ୍ତିକୁ ଦୋହଲାଇ ଦେଇଥିଲା ସତେ ଯେମିତି। ପ୍ରକୃତି ଏଠାରେ କ୍ରୁର ରୂପ ଧାରଣକରି ମଣିଷକୁ କିପରି ପୋକମାଛି ପରି ନିଃଶେଷ କରିଦେଇଥିଲା, ତାହାକୁ ମନୋଜ ଦାସ କଲିକତା ଭ୍ରମଣ ବେଳେ ମନେପକାଇଛନ୍ତି। ଅତୀତର ପୃଷ୍ଠାରୁ କେବଳ ସେ ବାହାର କରିନାହାନ୍ତି କାହାଣୀ, ଜନଶ୍ରୁତି, କିମ୍ବଦନ୍ତୀ କିମ୍ବା ରାଜାରାଜୁଡା କଥା। ଇତିହାସର ପୃଷ୍ଠାରେ ଐତିହାସିକ ସ୍ଥାନସବୁ କିପରି ପ୍ରକୃତିର କ୍ରୁରତାକୁ ସାମ୍ନା କରିଛି, ଯାହା ଦିନେ ବଞ୍ଚିବାର ମାଧ୍ୟମ ସାଜିଥିଲା, ତାହା କେମିତି ବିନାଶର କାରଣ ପାଲଟି ଯାଇପାରେ, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଲେଖକ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାକୁ ଭୁଲି ଯାଇନାହାନ୍ତି । କଲିକତାର ଏପରି ଅବସ୍ଥା କେବଳ ନୁହେଁ, ଦେଶବିଦେଶର ଇତିହାସରେ ପ୍ରାକୃତିକ ଦୁର୍ବିପାକର ଚିତ୍ର ତାଙ୍କ ଭ୍ରମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତରେ ଜୀବନ୍ତ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିବା ଆମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥାଉ ।

କୌଣସି ନୂତନ ସ୍ଥାନ ସମ୍ପର୍କରେ ଜାଣିବାର ଯେଉଁ ଦୁର୍ବାର ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ମନୋଜଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ରହିଥାଏ , ସକଳ ପ୍ରତିକୂଳ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ତାହା ଅତିକ୍ରମ କରିଯିବାକୁ ସତେଯେପରି ବ୍ୟଗ୍ର । ସେ ଯେତେ ବି ସ୍ଥାନକୁ ଭ୍ରମଣ କରିବାକୁ ଯାଇଛନ୍ତି ସବୁଠାରେ ପ୍ରକୃତି ତାଙ୍କୁ ପ୍ରାଥମିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ସ୍ୱାଗତ ଜଣାଇଛି ସତ , କିନ୍ତୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ପ୍ରତିକୂଳ ପରିସ୍ଥିତି । ଏହାକୁ ଆଦୌ ଚିନ୍ତାର ସହ ଗ୍ରହଣ କରିନାହାନ୍ତି ଲେଖକ । ବରଂ ପରୀକ୍ଷା ଭାବେ ଅନ୍ତର ଭିତରେ ଭାବି ନେଇଛନ୍ତି । ଯେଉଁଥିରେ ତାଙ୍କୁ ସଫଳ ହେବାର ଅଛି ବୋଲି ସେ ମନେମନେ ଭାବି ନେଇଥାନ୍ତି । 'ଅଦୂର ବିଦେଶ'ରେ ସେ ଲେଖିଛନ୍ତି ବିଜିଂ ନଗରୀରୁ ଅଶୀ କିଲୋମିଟର ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନରେ ଥିବା ଏକ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ସ୍ଥଳୀକୁ ଯିବାପାଇଁ ସେ କିପରି ପର୍ବତ ଚଢିବା ସକାଶେ ଅଶ୍ୱାରୋହଣ କରିଥିଲେ । ହେଲେ ପବନର ପ୍ରତିକୂଳତା ତାଙ୍କୁ ଯେପରି ଆଗକୁ ଯିବା ପାଇଁ ବାଧା ଦେଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ମନୋଜ

ଆପଣା ଇଛା ଶକ୍ତି ଆଗରେ ଏହାକୁ ଅଦୌ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇନାହାନ୍ତି । ଏହାଦ୍ୱାରା ସେ ଯେମିତି ବାର୍ତ୍ତା ଦେବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ଯେ, କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ତୁମେ ଅନ୍ତର ଭିତରୁ କରିବାକୁ ଚାହିଁବ, ସେତେବେଳେ ତୁମର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବେ ଅନେକ । ସବୁପରେ ବି ନିଜକୁ ଦୃଢ଼କରି ଆଗକୁ ବଢ଼ିବାକୁ ହେବ । ଯେଉଁଠି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିବ ସଫଳତା ଆଉ ଇପ୍‌ସିତ ଆଶା ।

ମନୋଜ ଭାବନ୍ତି , ପ୍ରକୃତିର ଏପରି କ୍ରୁରତା ପାଇଁ ମଣିଷ ହିଁ ଦାୟୀ । ଯଦି ମଣିଷ ଏହି ପ୍ରକୃତି ସହ ବନ୍ଧୁ ବସିଯିବ, ତେବେ ସକଳ ପ୍ରତିକୂଳ ପରିସ୍ଥିତି ହୋଇଯିବ ଦୂରୀଭୂତ । ସ୍ଥୁଳ ଭାବେ ପ୍ରକୃତିକୁ ଏ ମାନବଜାତି ନଷ୍ଟକରି ଯେତେବେଳେ ଆଗକୁ ବିପର୍ଯ୍ୟୟର ସାମ୍ନା କରୁଛି, ସେତେବେଳେ ମାନସିକ ସ୍ତରରେ ଅସ୍ଥିର ହୋଇପଡୁଛି । ଅନେକ ସମୟରେ ଅସହାୟ ହୋଇ ନିନ୍ଦା କରୁଛି ପ୍ରକୃତିକୁ । ପରିବେଶ ଯଦି ଭୟଙ୍କର ରୂପ ଧାରଣ କରୁଛି କେବେ , ତାହେଲେ ସେଥିରେ ରହିଛି ମଣିଷର ଅସହଯୋଗୀତା । ବିଜ୍ଞାନ ତଥା ଆଧୁନିକତା ନାମରେ ପ୍ରକୃତିର କ୍ଷତି ନକରି ତା ସହ ବନ୍ଧୁତା କରିବାର ସନ୍ଦେଶ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି ମନୋଜ ସୂକ୍ଷ୍ମ ମନୋଭାବ ସହକାରେ ତମାମ ଭ୍ରମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ମାଧ୍ୟରେ । '' ଆଜି ମହାଶୂନ୍ୟ ଆବିଷ୍କାର ପାଇଁ ମନୁଷ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟଗ୍ର । ଏ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଚିତ୍ତାକର୍ଷକ , ଜ୍ଞାନବର୍ଦ୍ଧକ ଓ ସ୍ୱାଗତଯୋଗ୍ୟ । ମାତ୍ର ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟଟିର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଏହା ଆବଶ୍ୟକତା ଭିତ୍ତିକ ନୁହେଁ ; ବରଂ ଜୈବ ସହାବସ୍ଥାନ ବିନ୍ୟାସର ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଗବେଷଣା ମନୁଷ୍ୟ ପାଇଁ ଏକ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକତା । ଏଥିରୁ ଲବ୍ଧ ଜ୍ଞାନର ପ୍ରୟୋଗରେ ପ୍ରକୃତିକୁ ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ରଖାଯାଇପାରିବ । ସବୁ ଜୈବ ଓ ଅଜୈବ ପଦାର୍ଥ ପରି ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାକୃତିକ ଭାରସାମ୍ୟ ରକ୍ଷା ଲାଗି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଏକ ଜୀବ । ତାର ଭୂମିକା ବିପରୀତ ହେବା ଅନୁଚିତ ।'' (୨) ମଣିଷ ହାତରେ ହିଁ ପ୍ରକୃତିର ଭାରସାମ୍ୟ ପାଇଁ ରହିଛି ଚାବିକାଠି । ମନୋଜ ଯେତେବେଳେ ଭ୍ରମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତରେ ପାଣିପାଗ ଓ ଜଳବାୟୁର ପ୍ରତିକୂଳତା ସମ୍ପର୍କରେ ସୂଚନା ଦେଉଛନ୍ତି, ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ମଣିଷର କଠୋରତାକୁ ସୂଚାଇ ଦେଉଛନ୍ତି । ଏଥିସହିତ ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳ ମୂଳରୁ ଯେପରି ତାହାର ମଧ୍ୟ ସୂଚନା ଦେଇ ପୃଥିବୀର ଭୌଗୋଳିକ ବୈଷମ୍ୟତାକୁ ଦର୍ଶାଇ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ :

୧. ଦାସ ମନୋଜ । ଇଣ୍ଡୋନେସିଆ ଅନୁଭୂତି । ପ୍ରଥମ ନୂତନ ସଂସ୍କରଣ । ଜଗନ୍ନାଥ ରଥ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶକ ଓ ବିକ୍ରେତା , ବିନୋଦବିହାରୀ,କଟକ-୨, ୨୦୧୭। ପୃଷ୍ଠା-୪୦,୪୧ ।

୨ ମହାସୁଆର ଭାଗୀରଥୀ । ପ୍ରକୃତିର ପରିବାର ।ପ୍ରଥମ ମୁଦ୍ରଣ । ଗ୍ରନ୍ଥ ମନ୍ଦିର, ବିନୋଦବିହାରୀ,କଟକ-୨ ।୧୯୯୫ ।ପୃଷ୍ଠା-୬୦।

❖ ❖ ❖